

**JAVNO OBJELODANJIVANJE PODATAKA
HIPOTEKARNA BANKA AD PODGORICA
31. 12. 2020.**

Podgorica, jun 2021.

SADRŽAJ:

1.	Uvod.....	3
2.	Finansijski iskazi	3
3.	Strategije i politike upravljanja rizicima	3
I.	Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika.....	3
II.	Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima i drugih odgovarajućih aranžmana.....	4
III.	Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika	5
4.	Konsolidacija.....	7
5.	Sopstvena sredstva	7
6.	Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala	10
7.	Kreditni rizik	14
8.	Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti	25
9.	Rizik druge ugovorne strane	25
10.	Operativni rizik	27
11.	Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica.....	28
12.	Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige	30
13.	Sekjuritizacija.....	32
14.	Tehnike ublažavanja kreditnog rizika	32

1. Uvod

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka, usvojenoj od strane Centralne banke Crne Gore i članom 3 ove Odluke kao i odredbama člana 104 Zakona o bankama, Hipotekarna banka AD Podgorica javno objelodanjuje informacije o svom finansijskom stanju i poslovanju.

Ovaj dokument ne sadrži zaštićene i povjerljive informacije čije bi javno objelodanjivanje ugrozilo konkurentsku poziciju banke, kao i informacije koje se odnose na lica koja stupaju u ugovorene odnose sa bankom čija je povjerljivost obavezujuća za banku.

2. Finansijski iskazi

U skladu sa Odlukom o javnom objelodanjivanju podataka od strane banaka kao i u skladu sa članom 100, stav 3, Zakona o bankama ("Sl. List CG" br. 17/08, 44/10, 40/11 i 73/17) Banka objavljuje izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja za 2020. godinu, u skraćenom obliku.

Izvještaj u skraćenom obliku se sastoji od mišljenja revizora o finansijskim izvještajima Banke, Bilansa Uspjeha i Bilansa Stanja, podataka o sastavu Odbora direktora, Odbora za upravljanje kreditnim rizikom i Odbora za reviziju, podataka o glavnom izvršnom direktoru i glavnom internom revizoru Banke i podataka o pokazateljima poslovanja.

Skraćena verzija
revizorskog izvještaj

3. Strategije i politike upravljanja rizicima

I. Strategije i politike upravljanja svim vrstama rizika

Sistem upravljanja rizicima obuhvata organizacionu strukturu, strategije, politike, procedure, pravila, pravilnike, procese, aktivnosti i resurse za utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o izloženostima rizicima, odnosno upravljanje rizicima u cjelini. Hipotekarna Banka nastoji uvrstiti kulturu rizika u sopstvenu kulturu korporativnog upravljanja.

Za izvještavanje i nadzor nad rizicima nadležan je Izvršni direktor Banke za rizike.

Linije komunikacije, izvještavanja i jasno razgraničenje procesa preuzimanja i odobravanja od analize rizika (kontrole rizika) kreiraju organizacionu strukturu koja izbjegava sukob interesa i nadležnosti.

Razumijevanje osnovnih načela upravljanja rizicima na nivou cjelokupne Banke predstavlja osnovu za jedinstvenu svijest i kulturu rizika unutar Banke. Banka redovno provjerava i unapređuje sistem upravljanja rizicima.

Profil rizičnosti Banke usklađen je sa Strategijom upravljanja rizicima Banka koristi ex ante i ex post analize i odstupanja rizika (plan/ostvareno).

Strategijom upravljanja rizicima Banka je takođe definisala smjernice za srednjeročno preuzimanje rizika te razvoj sistema upravljanja rizicima Banke. Iz strategije Banke proizilazi poslovni plan Banke. Cilj strategije je definisanje skupa osnovnih standarda za održivo, efikasno i efektivno upravljanje i kontrolu svih identifikovanih rizika kojima je Banka izložena. Strategija je rađena uzimajući u obzir interne i eksterne uticaje po principu „od vrha prema dnu“ (top down approach).

Banka je usvojila i sledeće strategije, politike, procedure, odluke, uputstva:

- Strategiju upravljanja rizicima
- Strategiju upravljanja kapitalom banke
- Godišnji plan kapitala
- Politiku procjene adekvatnosti internog kapitala (ICAAP)
- Izveštaj procjene adekvatnosti internog kapitala
- Metodologiju utvrđivanja materijalne značajnosti rizika
- Politiku upravljanja kreditnim rizikom
- Odluka o ovlašćenjima i proceduri obavljanja kreditnog posla
- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika
- Pravila o vrstama i tehnikama ublažavanja kreditnog rizika
- Politiku vrednovanja finansijskih instrumenata
- Proceduru vrednovanja finansijskih instrumenata
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolija i upravljanje problematičnim plasmanima
- Procedura prinudne naplate potraživanja
- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Strategiju upravljanja rizikom likvidnosti
- Politiku upravljanja rizikom likvidnosti
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Politiku upravljanja operativnim rizikom
- Proceduru za upravljanje operativnim rizikom
- Procedura za samoprocjenu rizika
- Politiku za upravljanje tržišnim rizikom
- Proceduru za upravljanje tržišnim rizikom
- Politiku za upravljanje rizikom zemlje
- Proceduru za upravljanje rizikom zemlje
- Politiku o utvrđivanju, evidentiranju i kontroli povezanih lica i lica povezanih sa bankom
- Proceduru za utvrđivanje, evidentiranje i kontrolu povezanih lica i lica povezanih sa bankom.

II. Struktura i organizacija funkcije upravljanja rizicima i drugih odgovarajućih aranžmana

Banka upravljanje rizicima definiše kroz sistem internih akata, organizacije i kontrolnih mehanizama koji uključuju mjerenje, razgraničenje, koncentraciju, validaciju i procjenu rizika te sisteme limita i preuzimanje rizika po pojedinim poslovnim područjima i vrstama rizika.

Okvir upravljanja rizicima u Banci uključuje i edukaciju zaposlenih, širenje kulture i promocije svijesti o postojanju rizika, izvorima istih te upravljanju rizicima. Okvir upravljanja rizicima postavljen je u skladu sa standardima, regulatornim te kvantitativnim i kvalitativnim zahtjevima.

Efikasnost upravljanja rizicima nastoji se postići i smanjivanjem i izbjegavanjem preklapanja i kontinuiranim unapređenjem procesa, metodologija, modela, kontrola i sistema.

U sklopu Sektora za upravljanje rizicima formirane su sledeće organizacione službe/sektori zaduženi za upravljanje, procjenu i mjerenje rizika:

1. **Služba procjene rizika:** utvrđuje i procjenjuje kreditni rizik pri odobravanju plasmana pravnim licima i fizičkim licima kako bi se ostvario maksimum kontrole troška kreditnog rizika na nivou Banke te ostvarila maksimalna dobit iz kreditnog poslovanja.
2. **Služba za vođenje rizičnih plasmana:** upravlja rizičnim plasmanima Banke sa ciljem oporavka, naplate i restrukturiranja potraživanja.
3. **Middle office**

III. Obim i priroda sistema izvještavanja o rizicima i sistema za mjerenje rizika

Sektor za kontrolu rizika: identifikuje, mjeri, prati, kontrolira i izvještava o rizicima. Sektor razvija politike i procedure za upravljanje rizicima, kao i metodologije i postupke za njihovo mjerenje. Sektor za kontrolu rizika analizira i procjenjuje osnovne kategorije rizika:

- Kreditni rizik
- Tržišni rizik
- Rizik likvidnosti
- Rizik zemlje
- Operativni rizik

Kod **kreditnog rizika**, kroz izvještaje, prati se na mjesečnom nivou kretanje portfolija u poslednjih 12 mjeseci u apsolutnim ciframa i indeksno te prati strukturu portfolija sa stanovišta bonitetnih grupa, kretanje portfolija i rezervacija za očekivane kreditne gubitke, strukturu promjena kredita u odnosu na prethodni mjesec. Na mjesečnom nivou se izrađuju tranzicione matrice, strukture kašnjenja, strukture rezervacija, struktura portfolija po djelatnostima, velike izloženosti, izloženost prema akcionarima (sa kvalifikovanim i nekvalifikovanim učešćem) i izloženost prema članovima Odbora direktora. Na kvartalnom nivou se prate i iznose ispravke vrijednosti.

Upravljanjem tržišnim rizikom prati se rizik kamatne stope (pozicijski rizik) i devizni rizik.

Upravljanjem rizikom kamatne stope prati se kretanje kamatne marže, vrši se GAP analiza i ocjena standardnog kamatnog šoka od 200 bp, po značajnim valutama i sumarno, analiza uticaja kamatnog rizika na ekonomsku vrijednost Banke.

Upravljanjem deviznim rizikom prati se neto otvorena devizna pozicija za pojediničnu valutu i sve valute zajedno, kao i evidencija o dobitcima i gubicima iz aktivnosti poslovanaja sa stranim valutama.

Upravljanjem rizikom likvidnosti prati se ročna usklađenost i GAP po vremenskim zonama i kumulativno poslovanje Banke u okviru utvrđenih limita.

Upravljanjem rizikom zemlje prati se izloženost Banke prema nerezidentima tj licima koja imaju sjedište/prebivalište van Crne Gore.

Kod **operativnog rizika**, cilj je uspostavljanje efikasnog i efektivnog sistema upravljanja operativnim rizicima, polazeći od brojnih faktora rizika kojima je Banka izložena u obavljanju svojih aktivnosti, uključujući obim, sofisticiranost, prirodu i kompleksnost aktivnosti Banke.

IV. Politike za zaštitu od rizika i ublažavanje rizika, strategije i procesi za kontinuirano praćenje efektivnosti zaštite od rizika i ublažavanje rizika

Prvi nivo zaštite kod kreditnih rizika a i ostalih rizika su nivoi odlučivanja, gdje se na jasan i transparentan način u obliku matrica odlučivanja definiše proces donošenja odluka i sagledavanja rizika.

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, takođe, Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral, kao sekundarni izvor povarata duga, uzima se u obzir ukoliko se primaran izvor povratka duga (novčani tok) ocijeni nedovoljnim/neadekvatnim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za obezbjeđenje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – **Katalogom kolaterala**.

Banka za potrebe umanjena kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurani hipotekom na nepokretnosti(ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika. Međutim, Banka u određenim situacijama prihvata i da su kreditni i hipotekarni dužnik različita lica. Banka takođe prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente obezbjeđenja, čija je vrijednost tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena, tj vrijednost kolaterala ne smije biti u korelaciji sa primarnim izvorima otplate (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Banka je definisala sledeće politike i procedure za ublažavanje rizika:

- Proceduru za stres testiranje kreditnog rizika
- Pravila i tehnike ublažavanja kreditnog rizika
- Proceduru za poboljšanje kreditnog portfolia i upravljanje problematičnim kreditima
- Procedura prinudne naplate potraživanja

- Internu kategorizaciju visokorizičnih plasmana
- Plan upravljanja likvidnošću u slučaju ugrožene likvidnosti u HB
- Proceduru za stres testiranje likvidnosti primjenom stres scenarija
- Proceduru za utvrđivanje, evidentiranje i kontrolu povezanih lica i lica povezanih sa bankom

Stres testiranje svih vrsta rizika se sprovodi kako bi se uočile slabosti i mane sistema i na vrijeme (ex-ante) reagovalo na iste.

4. Konsolidacija

U Zakonu o računovodstvu ("Sl. List RCG" br. 052/16 od 09.08.2016) članom 6 definisano je da:

Matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovane finansijske izvještaje, u skladu sa ovim zakonom, MRS i MSFI.

Matično pravno lice dužno je da sastavlja, dostavlja i objavljuje konsolidovani izvještaj menadžmenta. Konsolidovani godišnji finansijski izvještaji su finansijski izvještaji grupe pravnih lica u kojoj jedno pravno lice (u daljem tekstu: matično pravno lice) ima kontrolu (dominantan uticaj) nad jednim ili više zavisnih pravnih lica prilikom utvrđivanja finansijskih i poslovnih politika, a prikazuje grupu kao cjelinu.

Konsolidovane godišnje finansijske izvještaje, odnosno konsolidovani izvještaj menadžmenta za grupu pravnih lica dužno je da sačini matično pravno lice.

Kako Banka nije matično, a ni zavisno pravno lice ona svoje Finansijske Izvještaje sastavlja na individualnoj osnovi (Standalone Financial Statements).

5. Sopstvena sredstva

Banka je dužna da obim svog poslovanja uskladi sa propisanim pokazateljima, odnosno da obim i strukturu svojih rizičnih plasmana uskladi sa Zakonom o bankama i propisima Centralne banke Crne Gore.

Sopstvena sredstva banke, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banka („ Sl. List RCG“ br. 38/11 od 2.8.2011, 55/12 od 2.11.2012. i 82/17 od 8.12.2017) čine:

1. osnovni elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje osnovnog kapitala i
2. dopunski elementi sopstvenih sredstava, koji se uključuju u izračunavanje dopunskog kapitala

Osnovni elementi sopstvenih sredstava banke su:

1. uplaćeni akcionaraski kapital po nominalnoj vrijednosti, isključujući kumulativne povlašćene akcije
2. naplaćene emisije premije, isključujući emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija
3. rezerve:
 - a. rezerve za procijenjene gubitke po regulatornom zahtjevu, izdvojene u skladu sa odlukom kojom se propisuju minimalni standardi za upravljanje kreditnim rizikom u bankama
 - b. rezerve koje su formirane na teret dobiti nakon njenog oporezivanja (zakonske, statutarne i druge rezerve)
4. neraspoređena dobit iz prethodnih godina za koju je skupština akcionara donijela odluku da bude uključena u osnovni kapital, umanjena za poreze na dobit i druge očekivane troškove
5. iznos dobiti u tekućoj godini, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:
 - a. skuština akcionara, ili odbor direktora uz ovlašćenje skupštine akcionara, je donijela odluku da se dobit koja se ostvari u tekućoj godini, u ostvarenom ili manjem iznosu, rasporedi u rezerve, povećanje akcijskog kapitala, za pokriće gubitka iz prethodnih godina i/ili u neraspoređenu dobit iskazano u procentima,
 - b. dobit je umanjena za pripadajući porez na dobit i druge očekivane troškove
 - c. postojanje dobiti je potvrdio spoljni revizor
 - d. banka je dobila saglasnost od Centralne banke za uključivanje dobiti u osnovni kapital banke

6. iznos kojim se ublažavaju negativni efekti na sopstvena sredstva banke zbog prelaska na vrednovanje stavki aktive primjenom Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 (u daljem tekstu: MSFI 9)

Ako je banka inicijator sekjuritizacije, u iznos dobiti iz tekuće godine se ne uključuju neto dobiti od kapitalizovanog budućeg prihoda od sekjuritizovane imovine koji pružaju kreditno poboljšanje sekjuritizovanim pozicijama.

Odbitne stavke pri izračunavanju osnovnog kapitala banke su:

1. gubitak iz prethodnih godina
2. gubitak iz tekuće godine
3. nematerijalna imovina u obliku goodwilla, licenci, patenata, zaštitnih znakova i koncesija
4. nominalni iznos stečenih sopstvenih akcija, isključujući kumulativne povlašćene akcije
5. nerealizovani gubitak po osnovu vrjednosnog usklađivanja finansijske imovine raspoložive za prodaju, po fer vrijednosti
6. pozitivna razlika između iznosa obračunatih rezervacija za potencijalne gubitke i zbira iznosa ispravke vrijednosti za stavke bilansne aktive i rezervisanja za vanbilansne stavke
7. iznos prekoračenja limita ulaganja u nepokretnosti i osnovna sredstva, utvrđenog posebnim propisom Centralne banke.

Dopunski elementi sopstvenih sredstava banke koji se uključuju u dopunski kapital su:

1. nominalni iznos povlašćenih kumulativnih akcija
2. naplaćene emisije premije po osnovu kumulativnih prioritetnih akcija
3. iznos opštih rezervi, a najviše do 1,25% ukupne rizikom ponderisane aktive
4. subordinisani dug za koji su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (Član 6)
5. hibridni instrumenti, za koje su ispunjeni uslovi predviđeni Odlukom o adekvatnosti kapitala (Član 7)
6. revalorizacione rezerve na nepokretnosti u vlasništvu banke

Odbitne stavke pri izračunavanju dopunskog kapitala su:

1. stečene sopstvene povlašćene kumulativne akcije
2. potraživanja i potencijalne obaveze obezbijeđene hibridnim instrumentima ili subordinisanim dugom banke do iznosa u kojem su ti instrumenti uključeni u dopunski kapital

Subordinisani dug se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je dug u cjelosti uplaćen
2. je dug neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom dugu sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način
3. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima
4. se dug može koristiti samo za isplatu potraživanja povjerilaca u stečajnom postupku, odnosno postupku likvidacije banke
5. se isplata duga povjeriocima ili otkup od same banke prije dospjeća mogu izvršiti samo:
 - a. u slučaju pretvaranja subordinisanog duga u akcije, isključujući kumulativne povlašćene akcije
 - b. u drugim slučajevima, uz saglasnost Centralne banke, ako isplata duga ne pogoršava pokazatelje adekvatnosti kapitala banke
6. je rok dospjeća duga unaprijed određen i duži od pet godina računajući od dana uplate
7. je o subordinisanom dugu zaključen pismeni ugovor koji, pored uslova iz tačaka 2-6 ovog člana, sadrži i napomenu da se subordinisani dug ne može smatrati depozitom.

Ukoliko je ugovoreno vraćanje subordinisanog duga u ratama, taj dug se može tretirati kao element dopunskog kapitala samo ako prva rata dospijeva za vraćanje u roku dužem od pet godina.

Prilikom izračunavanja dopunskog kapitala Banka je dužna da ukupni iznos subordiniranog duga umanjuje za po 20% početkom svake od poslednjih pet godina koje prethode ugovorenom roku dospjeća duga.

Hibridni instrument se može uključiti u izračunavanje dopunskog kapitala ukoliko:

1. je instrument izdala banka sa namjerom da ga uključi u izračun dopunskog kapitala
2. je obaveza po tom instrumentu u cjelosti uplaćena
3. je instrument neobezbijeđen, odnosno banka ne garantuje plaćanje po tom instrument sopstvenim jemstvom, hipotekom ili na bilo koji drugi način
4. je instrument u cjelosti, bezuslovno i bez odlaganja raspoloživ za pokriće gubitaka

5. je u slučaju stečaja, odnosno likvidacije banke, dug podređen drugim obavezama i isplaćuje se tek nakon podmirenja obaveza prema drugim povjeriocima
6. je rok dospeljeća duga unaprijed određen i duži od pet godina računajući od dana uplate
7. isplata povjeriocima ili otkup od same banke prije dospeljeća nijesu mogući osim u slučaju pretvaranja ovog instrumenta u akcije banke, isključujući povlašćene kumulativne akcije
8. u slučaju da nivo sopstvenih sredstava padne ispod zakonom propisanog nivoa, banka ne može, do postizanja propisanog nivoa sopstvenih sredstava i/ili koeficijenta solventnosti, isplaćivati kamate, naknade i druge prinose po osnovu tog instrumenta i
9. u roku od 90 dana od dana kada se utvrdi da je iznos sopstvenih sredstava pao ispod iznosa koji predstavlja 75% propisanog iznosa, banka ne povećava sopstvena sredstva do propisanog nivoa, banka pretvara taj instrument u akcije koje se uključuju u osnovni kapital banke

Odbitne stavke od sopstvenih sredstava banke su:

1. direktna ili indirektna ulaganja u drugu banku ili drugu kreditnu ili finansijsku instituciju u iznosu većem od 10% kapitala tih institucija
2. ulaganja Banke u subordinisani dug i hibridne instrumente druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije, u kojoj banka ima direktna ili indirektna ulaganja u iznosu većem od 10% kapitala te institucije
3. ukupan iznos direktnih ili indirektnih ulaganja u druge banke ili druge kreditne ili finansijske institucije u iznosu do 10% njihovog kapitala i ulaganja u subordinisani dug i hibridne instrumente koji nijesu obuhvaćeni tačkom 2 ovog stava, ukoliko prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjjenja koja se vrše u skladu sa ovim članom odluke
4. direktna ili indirektna ulaganja u akcije društva za osiguranje, društva za reosiguranje ili osiguravajuće holding kompanije u iznosu većem od 10% kapitala tog društva, odnosno kompanije
5. iznos direktnog ili indirektnog ulaganja u pravno lice koje se bavi nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koje prelazi 10% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjjenja koja se vrše u skladu sa ovim članom Odluke
6. iznos ukupnih direktnih i indirektnih ulaganja u pravna lica koja se bave nefinansijskom poslovnom aktivnošću, koji prelazi 30% iznosa sopstvenih sredstava banke, prije umanjjenja koja se vrše u skladu sa ovim članom odluke;
7. Potraživanja od pravnih lica i potencijalne obaveze prema pravnim licima povezanim sa Bankom, ako su ta potraživanja ili te potencijalne obaveze uspostavljeni pod uslovima koji su povoljniji u odnosu na uslove koji se primjenjuju prema drugim pravnim licima koja nijesu povezana sa bankom
8. potraživanja ili potencijalne obaveze obezbijeđene akcijama drugih banaka ili drugih kreditnih ili finansijskih institucija koje se ne kotiraju na priznatim berzama
9. iznos izloženosti po osnovu sekjuritizacijskih pozicija, koji je u skladu sa dijelom ove Odluke kojom se uređuje sekjuritizacija, utvrđen kao odbitna stavka od sopstvenih sredstava.

Banka ne može uključivati u sopstvena sredstva:

1. dobit ili gubitak po osnovu obaveza vrednovanih po fer vrijednosti koji proizilaze iz promjena kreditnog rejtinga banke
2. rezerve za hedžing novčanog toka prethodno vrednovane po amortizacionom trošku i hedžing novčanog toka koji se odnosi na neplanirane transakcije
3. nerealizovanu dobit od investicione imovine i finansijskih instrumenata raspoloživih za prodaju

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka ("Sl. List CG" br. 82/17) sopstvena sredstva banke predstavljaju zbir osnovnog kapitala Banke i dopuskog kapitala Banke, umanjen za odbitne stavke. Sopstvena sredstva banke sa stanjem na dan 31.12.2020. iznose 51,1 miliona EUR, dok su na 31.12.2019. iznosila 48,86 miliona EUR.

Osnovni elementi sopstvenih sredstava iznose 50,2 miliona EUR, dok su odbitne stavke pri izračunu osnovnog kapitala 8,7 miliona EUR, a dopuski elementi iznose 9,6 miliona EUR

Ponderisana bilansna aktiva, formirana u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banaka, na dan 31.12.2020. godine iznosi 242.971 miliona EUR (31.12.2019. - 255.622; 31.12.2018. - 255.326). U skladu sa Zakonom o bankama, a koji je u primjeni na 31.12.2019. godine, Banka je dužna da održava minimalni koeficijent solventnosti u iznosu od 10%. Koeficijent solventnosti na dan 31.12.2020. godine iznosi 17,62% (2019. koeficijent solventnosti - 16,29%).

Na dan 31.12.2020. godine nijedan pokazatelj poslovanja Banke ne odstupa od propisanog minimuma kako se to zahtijeva u skladu sa zakonskom regulativom Centralne Banke Crne Gore.

Ostvareni pokazatelji poslovanja po godinama

Pozicija\Godina	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ukupna aktiva u '000 EUR	410.475	428.790	494.535	506.838	530.478	542.581
Ponderisana aktiva (RWA) u '000 EUR	214.35	240.017	245.272	255.326	255.622	242.971
Povraćaj na prosječnu aktivu (ROAA)	0,78%	0,86%	0,85%	0,86%	0,94%	0,65%
Povraćaj na prosječni kapital (ROAE)	8,27%	9,90%	9,43%	9,54%	9,98%	6,62%
Koeficijent solventnosti	12,85%	11,34%	12,36%	12,50%	16,29%	17,62%

6. Potrebni kapital i procjena adekvatnosti internog kapitala

I. Sažet opis metodologije koje banka koristi za procjenu adekvatnosti internog kapitala banke

Banka formira katalog rizika i na osnovu ekspertskog mišljenja identifikuje materijalno značajne rizike koje prati u svom ICAAP modelu.

Banka je koristeći se ekspertskim mišljenjem ključnih rukovodilaca i zaposlenih definisala sledeće rizike kao materijalno značajne:

Kreditni rizik Hipotekarna banka za potrebe ICAAP-a koristi standardizovanu metodu koju je propisala CBCG i koja se koristi kao osnova za kalkulisanje potrebnog kapitala za potrebe ocjene koeficijenta solventnosti uz nadogradnju u dijelu rezultata stres testiranja.

Na standardizovani obračun potrebnog kapitala za kreditni rizik dodaje se razlika između obračuna (PBA + PVB) u stresu i to se koristi Stres 2 kao dodatak za potrebn kapital. Posmatraju se pozicije PBA i na osnovu pomjeranja parametara (dana kasnjenja, izosa ispravki vrijednosti i rezervacija po CBCG, pomjeranja vrijednosti nekretnina) posmatra se vrijednost PBA u novim okolnostima, razlika se uzima kao dodatak za ICAAP potreban kapital za kreditne rizike.

Kalkulacija se primjenjuje na 2020, a za potrebe forward lookinga se za 2021. godinu koristi isti % kao za 2020, na plansku velicinu potrebnog kapitala za kreditni rizik za 2021. godinu dodaje se isti % na osnovu istorije 2020.

Rizik likvidnosti banke se definiše kao nesposobnost banke da izvršava svoje obaveze u roku njihovog dospijea i rizika nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke. Samim tim, pod rizikom likvidnosti banke podrazumijeva se obezbjeđivanje dovoljnog obima (novčanih) sredstava za pokriće svih obaveza banke (bilansnih i vanbilansnih) na dan njihovog dospijea.

Likvidnost se može definisati kao:

- kratkoročna (operativna) i
- strukturna likvidnost (na rok).

Operativnom ili kratkoročnom likvidnošću podrazumijeva se sposobnost banke da izvršava dnevne ili obaveze koje dospijevaju u kratkom roku (do sedam dana).

Obezbeđenje strukturne likvidnosti pretpostavlja i ima za cilj usklađivanje novčanih primanja i novčanih izdavanja banke u dužem vremenskom periodu (preko sedam dana). Kao potreban kapital za pokriće rizika Hipotekarna banka koristi najveći GAP likvidnosti do 90 dana u poslednjih 12 mjeseci, za sve stres test scenarije.

Rizik likvidnosti tržišta se definiše kao nesposobnost tržišta da obezbijedi dovoljno novca na tržištu pod uslovima koji mogu da obezbijede profitabilno i likvidno poslovanje banaka i privrede. Svaki poremećaj na tržištu likvidnosti utiče na rizik poslovanja banaka i na rizik ostvarenja postavljenih poslovnih ciljeva. Pri ocjeni se koristi ocjena eksperata.

Rizik likvidnosti – Banka pri računanju ekonomskog kapitala banke za rizik likvidnosti uzima GAP analizu i primjenu kamatnog šoka od 300 bp za potrebe ICAAP a. Za regularne potrebe to je šok od 200 bp.

Kamatni rizik u knjizi banke – Banka pri računanju ekonomskog kapitala banke za kamatni rizik u knjizi banke koristi pojednostavljenim izračunom promjene ekonomske vrijednosti kapitala banke i kalkulacije standardnih kamatnih šokova od 200 bp na GAP banke. Kod ICAAP a će koristiti kamtni šok od 300 bp.

Ove dvije kategorije se koriste u Hipotekarnoj banci za kalkulisanje potrebnog kapitala za ostale rizike. Razlika ove dvije kalkulacije: kod ICAAP a se koristi promjena kamate od 300 bp, dok se za regularnu kalkulaciju koristi sok od 200 bp.

Za potrebe ICAAP za ostale rizike (strateški, reputacioni, koncentracije...) Banka pri računanju ekonomskog kapitala koristi razliku između regulatornog obračuna i internog potrebnog kapitala za kreditni, operativni i rizik zemlje i na sumu te razlike primjenjuje 10%.

Banka smatra da je veće trošenje vremena od efekta i prihvatljivosti relevantnosti kalkulacije za ostale rizike, svjesna je materijalne značajnosti njegovog uticaja na svoj profil rizičnosti, zbog čega pribjegava ekspertskim metodama procjene (% od) .

Operativni rizik Hipotekarna banka za potrebe ICAAP koristi rezultate stres testa operativnih rizika koji se radi na godišnjem nivou, i to maksimalnu cifru, koja predviđa neke izuzetno rijetke i sa visokom vrijednošću događaje, koji nijesu dio redovnih okvira i očekivanja i kao takve spadaju u neočekivani gubitak koji se dodaje kalkulaciji potrebnog kapitala.

Rizik zemlje Hipotekarna banka za potrebe ICAAP-a koristi metodologiju regulatora za obračun potrebnog kapitala za rizik zemlje i koristi stres scenario da se svim zemljama pomjeri rejting kategorija za 2 pozicije u negativnom smjeru. Iskalkuliše se potreban kapital u ovakvim okolnostima i koristi se za potrebe ICAAP-a.

Rizik zemlje se u Banci definiše kao vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka za Banku zbog nemogućnosti naplate potraživanja od fizičkih i pravnih lica sa prebivalištem/sjedištem izvan Republike Crne Gore, a iz razloga koji su vezani za politički, socijalni i ekonomski ambijent zemlje u kojoj se nalazi sjedište, odnosno prebivalište dužnika i obuhvata:

- **Političko-ekonomski rizik**, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitaka koja proizilazi iz nemogućnosti naplate potraživanja banke zbog ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika, kao i opštih ekonomskih i sistemskih prilika u toj zemlji.
- **Rizik transfera**, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitaka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje dužnika, koja proizilazi iz ograničenja plaćanja obaveza prema povjericima iz drugih zemalja u određenoj valuti, utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.
Banka za rizik zemlje koristi standardizovani pristup.

	31/12/2020 REGULATORNI ZAHTEJEVI	PROMJENA	UKUPAN KAPITAL _ICAAP_2020	% chg
UKUPNO POTREBAN KAPITAL	290.012	13.301	303.313	4,59%

	31/12/2021REGULATORNI ZAHTJEVI PLAN	DODATNI KAPITAL U SKLADU SA ICAAP-om PLAN	UKUPAN KAPITAL _ICAAP_2021_PLAN	% chg
UKUPNO POTREBAN KAPITAL	298.270	14.284	312.554	4,79%

II. Potrebni kapital za podržavanje tekućih i budućih aktivnosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) je na 31.12.2020. godine imala sopstvena sredstva banke u apsolutnom iznosu od 51.092 EUR (u '000 EUR) i koeficijent solventnosti od 17,62% (zakonski zahtijevani minimum je 10%). Ostvarena dobit u 2020. ce se reinvestirati u akumuliranu dobit, postojeći kapital i planirani rast Banke su na nivou koji omogućava održavanje i više nego dovoljnog procenta koeficijenta solventnosti (na nivou većem od minimalno propisanog), da koeficijent neće biti ugrožen ni u jednom trenutku.

Planirani koeficijent solventnosti za kraj 2021:

	Plan_2021 REGULATORNI ZAHTJEVI
SSB	58.780
UKUPNO POTREBAN KAPITAL	298.270
KSB	19,71%

I. Potrebni kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica je na 31.12.2020. godine ukalkulisala potreban kapital za kreditni rizik za sve kategorije izloženosti u iznosu od: 242.971 EUR (u '000 EUR).

I. Potrebni kapital za tržišne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica na 31.12.2020. je izdvojila 0 EUR potrebnog kapitala za tržišne rizike obzirom da valutni rizik nema velikog značaja za Banku (iznosi manje od 2% sopstvenih sredstava Banke).

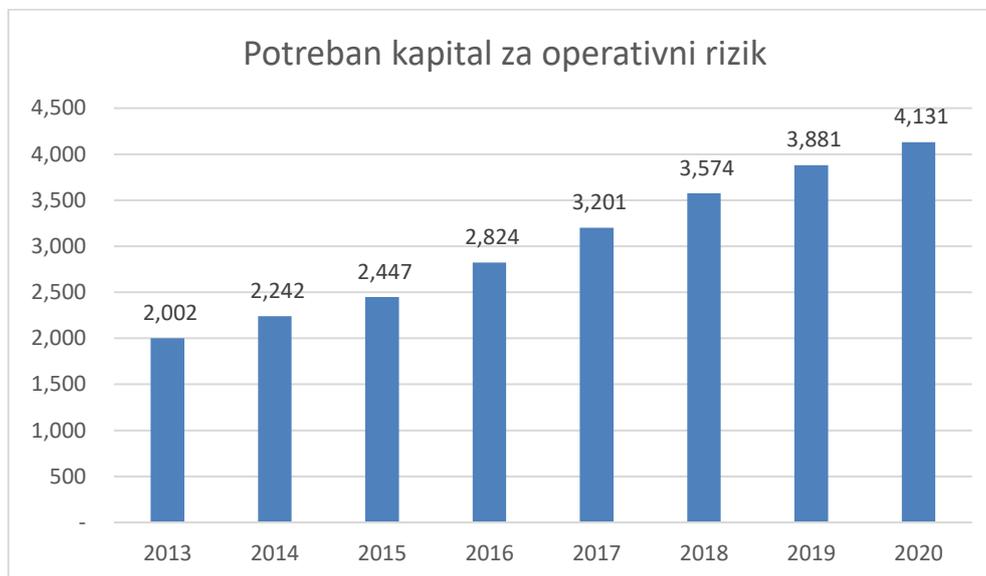
Kategorije potrebnog kapitala za tržišne rizike 31.12.2020.	iznos u '000 EUR
Potreban kapital za devizni rizik	0
UKUPNO:	0

Za potrebe internih kalkulacija se radi i VaR metodologija, sa intervalom povjerenja od 5% i 1%. U narednoj tabeli je prikazan dnevni VaR 99% za devizni rizik.

Datum	Dnevni VaR (interval povjerenja: 99%)			
	Portfolio	USD	GBP	CHF
1-Dec-20	-82.794	-83.203	438	12
2-Dec-20	-69.061	-69.655	632	12
3-Dec-20	-61.785	-62.472	621	-96
4-Dec-20	-39.732	-50.459	11.025	-196
5-Dec-20	-39.812	-50.554	11.037	-196
6-Dec-20	-39.811	-50.544	11.026	-196
7-Dec-20	-57.881	-57.925	51	5
8-Dec-20	-34.976	-34.729	-190	66
9-Dec-20	-81.420	-85.138	7.088	3.279
10-Dec-20	-60.186	-60.340	220	61
11-Dec-20	-66.540	-65.986	-274	296
12-Dec-20	-68.220	-67.679	-291	270
13-Dec-20	-81.030	-86.042	5.494	316
14-Dec-20	-81.030	-86.042	5.494	316
15-Dec-20	-65.260	-66.992	3.712	1.947
16-Dec-20	-44.671	-54.706	12.370	1.949
17-Dec-20	-92.639	-90.447	-402	1.886
18-Dec-20	-68.995	-66.797	-450	1.843
19-Dec-20	-69.082	-66.892	-446	1.839
20-Dec-20	-69.074	-66.884	-445	1.839
21-Dec-20	-89.952	-75.948	-12.581	1.828
22-Dec-20	-78.535	-75.164	-33	3.480
23-Dec-20	-71.224	-68.491	548	3.400
24-Dec-20	-171.611	-169.672	778	2.817
25-Dec-20	-194.576	-192.732	786	2.725
26-Dec-20	-195.002	-193.052	660	2.706
27-Dec-20	-194.594	-192.642	660	2.706
28-Dec-20	-2.857	-11.315	5.609	-4.070
29-Dec-20	-94.408	-92.028	-221	2.274
30-Dec-20	-94.098	-91.721	-220	2.273
31-Dec-20	-45.403	-43.770	1.059	2.789

II. Potrebni kapital za operativne rizike

Hipotekarna Banka A.D. Podgorica (u daljem tekstu: Banka) na osnovu Basic Indicator Approach-a (jednostavni metod, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala, poglavlje VI - Izračunavanje potrebnog kapitala za operativni rizik; član 6.1. Metodologije; Metodologija za izračunavanje potreba za kapitalom) je iskalkulisala 3.881 EUR (u '000 EUR) potrebnog kapitala za operativne rizike u 2019. godini.

7. Kreditni rizik

Dospjela nenaplaćena potraživanja su sva potraživanja koja nisu naplaćena u roku dospijeća, bez obzira koliko je vremena prošlo od tog roka.

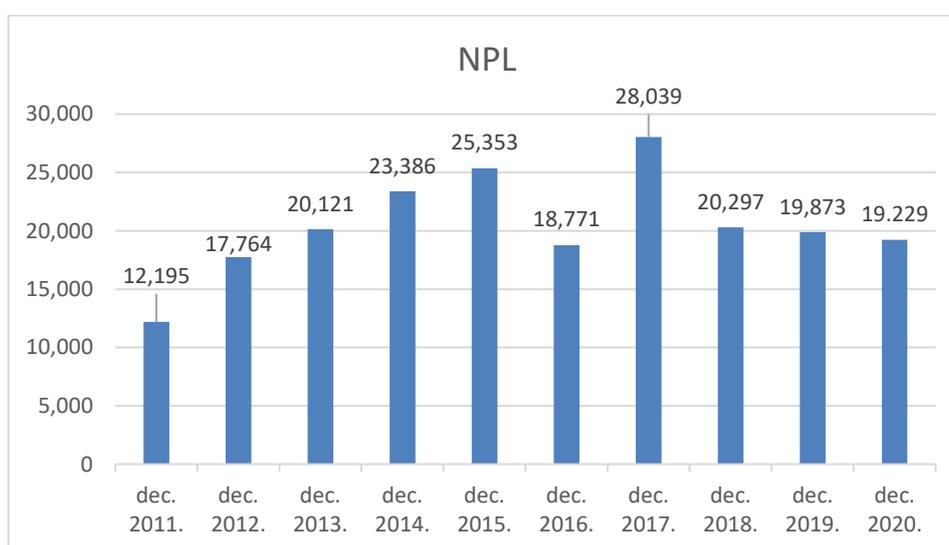
Kašnjenje preko 90 dana:

Datum	kreditni, u '000 EUR	%
dec. 11	3.950	3,48%
dec. 12	3.258	2,77%
dec. 13	8.189	6,55%
dec. 14	4.046	2,76%
dec. 15	6.002	3,12%
dec. 16	10.838	4,91%
dec. 17	8.610	3,87%
dec. 18	8.873	3,59%
dec. 19	6.607	2,67%
dec. 20	5.608	2,39%

U kategoriju *nekvalitetna aktiva* pored klijenata koji kasne sa plaćanjem spadaju i klijenti klasifikovani u kreditne rejting kategorije: C1, C2, D i E. (Klasifikacija C1 i C2 često nije posljedica kašnjenja već lošijih finansijskih pozicija i racija u finansijskim izvještajima, kod pravnih lica)

NPL - decembar 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019. i 2020. godine

	NPL	%
dec. 11	12.195	10,61%
dec. 12	17.764	14,87%
dec. 13	20.082	16,11%
dec. 14	23.386	15,92%
dec. 15	25.353	13,17%
dec. 16	18.771	8,51%
dec. 17	28.039	12,59%
dec. 18	20.297	8,20%
dec. 19	19.873	8,02%
dec. 20	19.229	8,21%

I. Opis metoda usvojenih za utvrđivanje rezervacija za potencijalne kreditne gubitke/ispravki vrijednosti

Analiza i praćenje se radi na nivou individualnog klijenta i pojedine transakcije kao i na nivou portfolija. Upravljanje rizicima i odluke o kreditiranju zasnivaju se na kreditnim politikama, procedurama, pravilnicima za upravljanje rizicima i odgovarajućim alatima i procesima razvijenim u tu svrhu. Pri odobravanju kreditnih plasmana, svaki predlog se analizira sa aspekta rizika. Kreditna odluka se donosi u skladu sa nivoima odlučivanja koji su jasno i precizno definisani. Kod odlučivanja se koristi matrica odlučivanja i mogući ishodi glasanja kao i sam proces eskalacije u slučaju nepostojanja jedinstvenog mišljenja i stava po pitanju zahtjeva za plasmanom.

Pri analizi Banka utvrđuje: 1) namjenu kredita; 2) kreditnu sposobnost tražioca kredita, vrijednost kolaterala i uticaj drugih faktora koji su relevantni za mjerenje izloženosti kreditnom riziku.

Pripremljeni kreditni predlog dostavlja se Službi procjene rizika u kojoj se vrši analiza istog, kao i analiza pokazatelja poslovanja, odnosno finansijskog stanja dužnika. Kreditna analiza obavezno sadrži procjenu da li će dužnik ostvarivati novčane tokove kojima će se obezbijediti otplata glavnice i kamate. Prilikom kreditne analize vodi se računa o zakonski i interno propisanim limitima, vodeći računa o koncentraciji po djelatnostima, opštinama, regionima, koncentraciji kolaterala, koncentraciji individualnih i grupa klijenata.

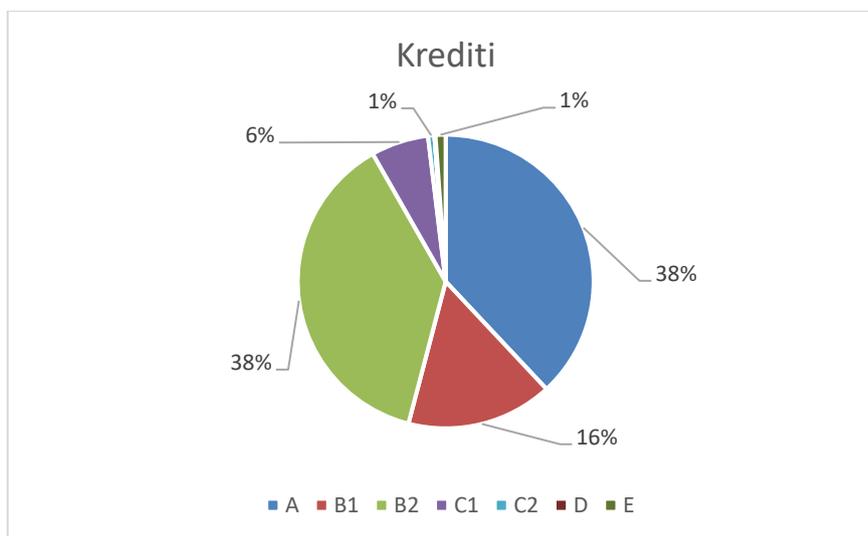
Sama kreditna analiza obuhvata analizu: profitabilnosti, likvidnosti, kapitalizacije, prošlih tokova gotovine, budućih tokova gotovine, istoriju otplate i saradnje sa bankom, kolaterale, zavisnost od kupaca, dobavljača, trend u grani u kojoj se poslovanje obavlja i ostalo. Analiza se zasniva na kvantitativnim podacima. Pored kvantitativne analize radi se i kvalitativna analiza a koja se odnosi na menadžment, kvalifikacionu strukturu, iskustvo u djelatnosti, očekivane trendove.

Banka vrši klasifikaciju stavki aktive i vanbilansa u skladu sa rejtingom klijenata minimum jednom mjesečno. Takođe, Banka u zavisnosti od grupacije klijenta minimum kvartalno vrši ispravku vrijednosti na grupnom – kolektivnom (portfolio) nivou ili na pojedinačnoj (individualnoj) ocjeni. Grupisanja se pored raspodjele na tip klijenta grupišu u odnosu na proizvode kod fizičkih lica.

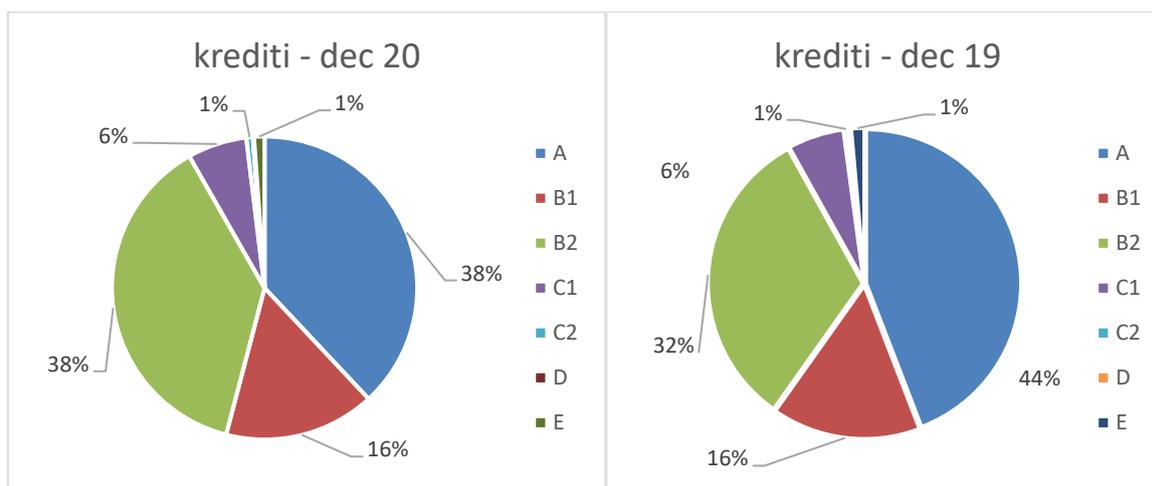
II. Ukupan iznos izloženosti nakon računovodstvenog prebijanja i bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika, kao i iznos izloženosti tokom izvještajnog perioda, razvrstan prema različitim kategorijama izloženosti

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2020. po klasifikacionim grupama

Ukupno kategorija	Kredit	Rezerve
A	89.215.345	446.070
B1	37.457.969	727.871
B2	88.435.114	6.090.734
C1	14.745.691	2.886.603
C2	1.645.050	657.978
D	233.504	163.988
E	2.604.373	2.604.160
UKUPNO	234.337.046	13.577.404

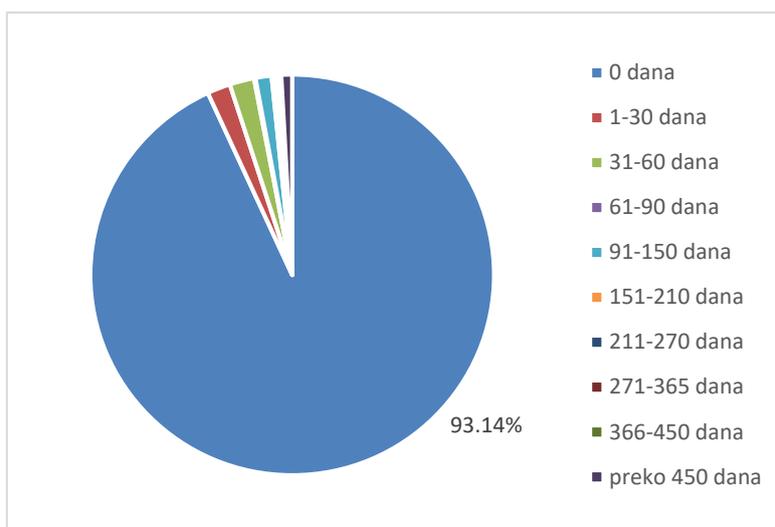

Kategorija:	31.12.2019.	31.12.2020.
A	109.486.346	89.215.345
B1	38.571.974	37.457.969
B2	79.817.922	88.435.114
C1	14.624.004	14.745.691
C2	1.168.913	1.645.050
D	655.242	233.504
E	3.425.009	2.604.373
UKUPNO:	247.749.409	234.337.046

Ukupan iznos izloženosti bez uzimanja u obzir efekta tehnika ublažavanja kreditnog rizika na 31.12.2020.pod danima kašnjenja

Ukupno kategorija	Krediti	Ispravke
0 dana	218.259.687	9.944.417
1-30 dana	4.359.640	394.480
31-60 dana	4.611.165	643.762
61-90 dana	269.338	59.469
91-150 dana	3.014.648	757.361
151-210 dana	684.914	349.223
211-270 dana	204.801	101.772
271-365 dana	512.920	241.662
366-450 dana	389.356	267.848
Preko 450 dana	2.030.577	1.826.375
UKUPNO	234.337.046	14.586.369

III. Podjela izloženosti po geografskim područjima, razvrstanih na značajna područja prema značajnim kategorijama izloženosti banke (regioni, opštine i sl) a po potrebi i detaljnije razrađenih

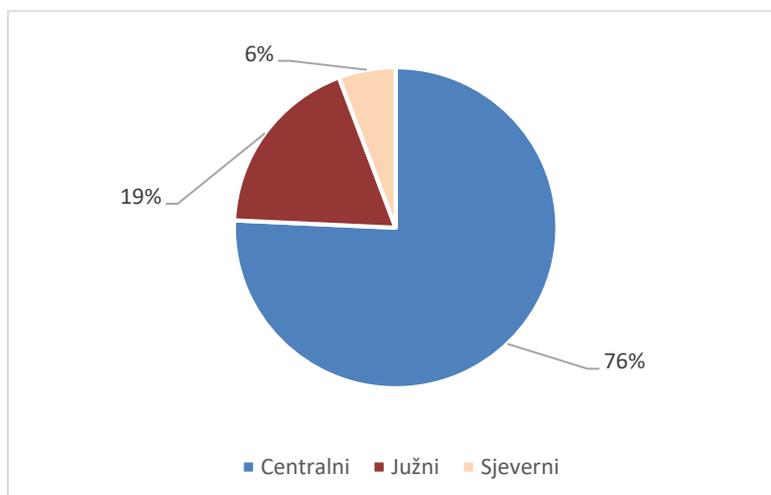
Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost na teritoriji Crne Gore. Objektivno je zavisna od demografske strukture i kretanja stanovništva kao i privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore. Dijelom regionalna diverzifikacija je uslovljena i vremenskim periodom otvaranja poslovnih jedinica. Dugoročni cilj Banke je ravnomjerna diverzifikacija na teritoriji poslovanja.

Portfolio po regionima (ukupan portfolio) na 31.12.2020.

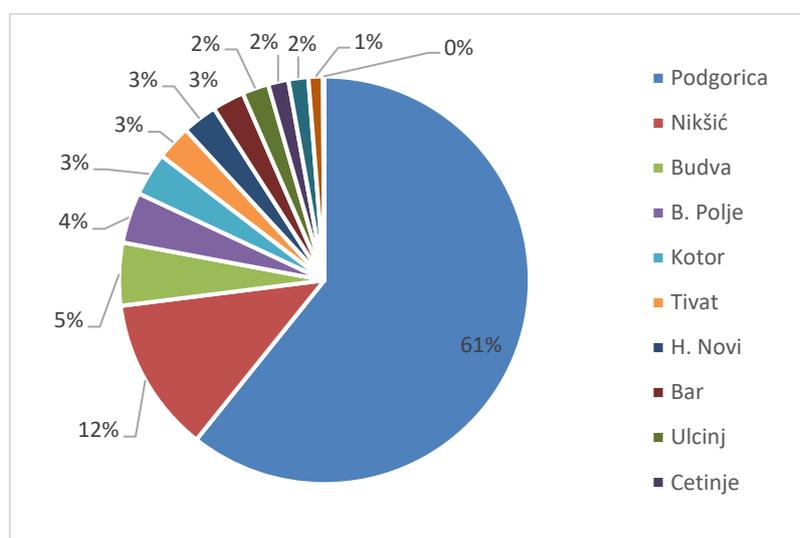
Grad	Iznos	Učešće u %
Podgorica	142.269.186	61%
Nikšić	28.781.324	12%
Budva	11.676.059	5%
B. Polje	9.455.679	4%
Kotor	8.066.362	3%
Tivat	6.456.644	3%
H. Novi	6.452.747	3%
Bar	5.937.310	3%
Ulcinj	4.893.043	2%
Cetinje	3.754.325	2%
Berane	3.658.413	2%
Danilovgrad	2.674.471	1%
Žabljak	261.484	0%
	234.337.046	

Region	Kredit	Učešće u %
Centralni	177.479.305	76%
Južni	43.482.165	19%
Sjeverni	13.375.576	6%
	234.337.046	

Struktura portfolija po regijama na 31.12.2020.

Opštinska struktura portfolija na 31.12.2020.

I. Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti ili tipovima drugih ugovornih strana, razvrstane na kategorije izloženosti

Hipotekarna Banka AD Podgorica nastoji diverzifikovati izloženost po djelatnostima. Objektivno je zavisna od privredne aktivnosti koja se odvija na teritoriji Crne Gore.

Struktura kredita po djelatnostima na 31.12.2020.

Sektor	dec-20	%	Limit
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3.346	1,43%	40%
Vađenje rude i kamena	4.154	1,77%	40%
Prerađivačka industrija	10.291	4,39%	40%
Snabdijevanje električnom energijom	1.378	0,59%	40%
Snabdijevanje vodom	377	0,16%	40%
Građevinarstvo	28.701	12,25%	40%
Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	33.827	14,44%	40%
Saobraćaj i skladištenje	8.930	3,81%	40%
Usluge pružanja smještaja i ishrane	23.481	10,02%	40%
Informisanje i komunikacije	1.400	0,60%	40%
Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	5.706	2,43%	40%
Poslovanje nekretninama	3.956	1,69%	40%
Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	3.054	1,30%	40%
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	2.349	1,00%	40%
Obrazovanje	134	0,06%	40%
Zdravstvo i socijalna zaštita	453	0,19%	40%
Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	337	0,14%	40%
Ostale uslužne djelatnosti	1.012	0,43%	40%
Fizička lica	92.452	39,45%	45%
Nerezidenti	8.999	3,84%	40%
	234.337		

VI Podjela izloženosti prema roku dospijeća

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po očekivanom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

U hiljadama EUR

	Do mjesec dana	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 6 mjeseci	Od 6 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
Finansijska aktiva							
Novčana sredstva i računi depozita kod centralnih banaka	151.964	-	-	-	-	11.426	163.390
<i>Finansijska sredstva po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Kredit i potraživanja od banaka	22.610	-	-	-	-	-	22.610
Kredit i potraživanja od klijenata	10.883	19.110	19.130	47.451	101.340	29.038	228.952
Ostala finansijska sredstva	1.924	-	-	-	-	-	1.924
Finansijska sredstva po fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat							
HOV	9.116	13.661	162	1.979	59.424	41.926	126.268
Ostala poslovna potraživanja	(23.643)	160	31	84	1.863	20.942	-564
Ukupno	172.855	31.930	18.823	47.514	176.054	95.406	542.581
Finansijske obaveze							
<i>Finansijske obaveze koje se iskazuju po amortizovanoj vrijednosti</i>							
Depoziti banaka	1.214	-	-	-	-	-	1.214
Depoziti klijenata	37.475	29.286	30.044	52.781	234.894	42.249	426.729
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	16.707	155	887	2.939	7.419	10.731	38.838
Subordinisani dug	(83)	-	-	10.154	12.185	-	22.256
Ukupno	55.313	29.441	30.931	65.875	246.375	61.103	489.037
Ročna neusklađenost							
- 31. decembra 2020. godine	117.542	2.489	(12.108)	(18.360)	(70.321)	34.303	53.543
- 31. decembra 2019. godine	108.984	7.537	(32.240)	(2.251)	(51.852)	30.757	60.935
Kumulativni GAP:							
- 31. decembra 2020. godine	117.542	120.031	107.923	89.562	19.241	53.543	
- 31. decembra 2019. godine	108.984	116.521	84.281	82.030	30.178	60.935	
% od ukupnog izvora sredstva							
- 31. decembra 2020. godine	24,09%	0,51%	(2,48%)	(3,75%)	(14,38%)	7,01%	
- 31. decembra 2019. godine	20,72%	1,43%	(6,13%)	(0,43%)	(9,86%)	5,85%	

Struktura sredstava i obaveza na dan 31. decembra 2020. godine ukazuje na postojanje ročne neusaglašenosti očekivanog perioda dospjeća sredstava i obaveza za period od 3-6 mjeseci, 6-12 mjeseci i od 1-5 godina. Likvidnost Banke kao njena sposobnost da u roku izvršava dospjele obaveze zavisi sa jedne strane od bilansne strukture, a sa druge strane od usklađenosti tokova priliva i odliva sredstava. Kod kumulativnog Gap-a ne postoji ročna neusklađenost. Na dan 31. decembra 2020. godine, depoziti po viđenju u gore navedenoj tabeli su prikazani na osnovu očekivanih dospjeća korišćenjem modela baziranom na istorijskim podacima Banke. Banka primjenjuje navedeni pristup upravljanja likvidnošću od 31. decembra 2012. godine.

Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza po preostalom ugovorenom roku dospjeća sa stanjem na dan 31. decembra 2020. godine prikazana je u pregledu koji slijedi:

		U hiljadama EUR					
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2020. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.214	-	-	-	-	-	1.214
Obaveze prema klijentima	314.562	6.345	9.891	59.333	35.067	1.531	426.729
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	16.707	155	887	2.939	7.414	10.731	38.838
Subordinisani dug	(83)	-	-	10.154	4.062	8.123	22.256
	332.400	6.345	10.046	73.314	46.548	20.385	489.037

		U hiljadama EUR					
	Po viđenju	Do 1 mjeseca	Od 1 do 3 mjeseca	Od 3 do 12 mjeseci	Od 1 do 5 godina	Preko 5 godina	Ukupno
31. decembar 2019. godine							
OBAVEZE							
Obaveze prema bankama	1.148	-	-	-	-	-	1.148
Obaveze prema klijentima	299.07	3.321	12.261	70.002	31.374	1.396	417.430
Pozajmljena sredstva od ostalih klijenata	13.342	146	193	983	9.150	12.984	37.951
Subordinisani dug	(105)	-	-	-	14.155	8.000	22.050
	313.461	3.467	12.454	71.030	55.624	22.542	478.579

IV. Iznos nekvalitetne aktive i dospjelih nenaplaćenih portaživanja podijeljene na značajna geografska područja, uključujući rezervacije za svako geografsko područje

Opština	Dospjela glavnica (C,D,E)	Nedospjela glavnica (C,D,E)	Kredit (C,D,E)	Rezervacija glavnice (C,D,E)
Podgorica	2.022.540	13.918.758	15.941.298	4.847.690
Kotor	17.631	713.432	731.062	106.324
B. Polje	198.205	514.012	712.217	406.216
Nikšić	175.568	271.253	446.820	242.254
Budva	167.198	277.602	444.800	165.575
Berane	93.680	148.702	242.382	145.602
Danilovgrad	43.621	191.562	235.183	91.135
H. Novi	71.307	119.247	190.554	127.091
Ulcinj	36.163	62.114	98.277	55.180
Cetinje	47.915	48.395	96.311	65.463
Tivat	27.781	46.867	74.648	46.471
Bar	6.457	8.608	15.065	13.731
Grand Total	2.908.065	16.320.553	19.228.618	6.312.729

VII. Promjene u ispravkama vrijednosti za nekvalitetnu aktivu

ISPRAVKE VRIJEDNOSTI

Kretanja na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja dati su u prilogu:

a) Promjene ispravke vrijednosti

U hiljadama EUR

Neto prihodi/rashodi po osnovu:

	<u>2020.</u>	<u>2019.</u>
- kredita	3.459	3.821
- depozita kod banaka	4	(3)
- HoV	21	(207)
- vanbilansnih stavki	3	(335)
- ostalo	31	447
	<u><u>3.518</u></u>	<u><u>3.723</u></u>

b) Promjene na računima ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja i rezervisanja

31.12.2020.

U hiljadama EUR	Kredit i poslovi lizinga (napomena 17.2)	Kamate (napomena 17.2)	Stece na aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik, rizik zemlje i sudske sporove (napomena 23)	Ostala potraživanja (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilan snu evidenciju (napomena 23)	Obezvrjeđenje HoV (napomena 18.1)	Obezvrjeđenje depozita	Ukupno
Stanje na početku godine	14.159	197	667	426	1.164	1.092	894	7	18.606
Obezvrjeđenje vrijednosti u toku godine, neto	3.318	8	-	6	18	3	21	150	3.524
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na troškove obezvrjeđenja i rezervisanja	(3.032)	(146)	590	(95)	(16)	-	(3)	-	(2.702)
Stanje na kraju godine	14.445	59	1.257	337	1.166	1.095	912	157	19.428

31.12.2019.

U hiljadama EUR	Kredit i poslovi lizinga (napomena 17.2)	Kamate (napomena 17.2)	Stece na aktiva (napomena 21)	Rezerve za operativni rizik, rizik zemlje i sudske sporove (napomena 23)	Ostala potraživanja (napomena 21)	Rezervisanja na vanbilan snu evidenciju (napomena 23)	Obezvrjeđenje HoV (napomena 18.1)	Obezvrjeđenje depozita	Ukupno
Stanje na početku godine	12.485	210	1.517	392	710	1.427	1.116	10	17.867
Obezvrjeđenje vrijednosti u toku godine, neto	3.821	(4)	-	96	451	(335)	(207)	(3)	3.819
Ukidanja/ispravke koja nisu imala efekte na bilans uspjeha	(2.147)	(9)	(850)	(62)	3	-	(15)	-	(3.080)
Stanje na kraju godine	14.159	197	667	426	1.164	1.092	894	7	18.606

8. Standardizovani pristup za ponderisanje izloženosti

Banka u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala standardizovanim metodom, izračunava potrebni kapital za kreditni rizik.

Tabela pruža detaljan uvid u sve stavke bilansne aktive koje se ponderišu i služe za izračun potrebnog kapitala za kreditni rizik (članovi 11-71 Odluke). Iznos izloženosti u tabeli predstavlja knjigovodstvenu vrijednost izloženosti umanjenu za iznos rezervacija (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrijednosti) za te izloženosti (član 12 Odluke) - i dobija se *neto princip*. Rizikom ponderisani iznos izloženosti predstavlja proizvod iznosa neto izloženosti i odgovarajućeg pondera rizika za tu izloženost (član 14 Odluke). Definicije pojedinih entiteta prema kojima je Banka izložena date su u samom tekstu Odluke.

Naziv potraživanja	Bruto izloženosti	Rezervacije (veći iznos ili obračunate rezervacije ili ispravke vrij.)	Iznos izloženosti	Rizikom ponderisani iznos izloz.	
	1	2	3=1-2	4	
Ponder 0%					
2	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	452	8	444	0
4	Izloženost prema centralnoj vladi u Crnoj Gori i CBCG	223.075	640	222.435	0
7	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	25.700	0	25.700	0
9	Izloženosti koje su predmet kreditne zaštite, a za koje su ispunjeni uslovi za primjenu pondera 0% (član 102 stav 1, član 103 tačka 1, član 104 Odluke)	7.321	20	7.301	0
Ponder 10%					
1	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica za koje su ispunjeni uslovi iz člana 45, tačka 1			0	0
Ponder 20%					
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 1	1.724	0	1.724	345
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća do tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 1,2 ili 3	15.246	80	15.166	3.033
11	Gotovina na putu	2	0	2	0
Ponder 35%					
1	Izloženosti obezbjeđene stambenim nepokretnostima za koje su ispunjeni uslovi iz člana 37 Odluke	32.397	1.423	30.974	10.841
Ponder 50%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3	7.986	102	7.884	3.942
3	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća dužim od tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 2 ili 3	5.138	50	5.088	2.544
4	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća do tri mjeseca , sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 ili 5	1.140	46	1.094	547
5	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave, (član 22 Odluke) administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća dužim od tri mjeseca (ukoliko ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije nije veći)	8.289	178	8.111	4.055
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća do tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 3	14	0	14	7
7	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 2	902	4	898	449
8	Izloženosti obezbjeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori do 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 1 Odluke)	36.446	4.476	31.969	15.985
10	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbjeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke, za koje su ispunjeni uslovi iz člana 42 stav 4	2.005	1.069	936	468
Ponder 75%					
1	Izloženost prema fizičkim licima, malim i srednjim preduzećima (ukoliko su ispunjeni uslovi iz člana 34 Odluke)	71.477	3.044	68.433	51.325
Ponder 100%					
1	Izloženost prema centralnim vladama, centralnim bankama, administrativnim tijelima i neprofitnim društvima koja pri utvrđivanju pondera rizika imaju tretman centralne vlade za koje banka koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5	4.466	96	4.370	4.370
6	Izloženost prema institucijama, jedinicama regionalne ili lokalne samouprave (član 22 Odluke), administrativnim tijelima i neprofitnim društvima (član 24, stav 1, tačka 2 Odluke), multilateralnim razvojnim bankama (član 25 stav 2 Odluke), za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije, sa izvornim ili preostalom rokom dospijeća do tri mjeseca , na koje se primjenjuje ponder rizika koji se dodjeljuje izloženostima prema centralnoj vladi u kojoj je sjedište te institucije, koja ima rejting sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 i 5	814	4	810	810
9	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 3 ili 4	12.463	189	12.274	12.274
10	Izloženost prema privrednim društvima za koje ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije pod uslovima iz člana 32 stav 2 Odluke	2.428	35	2.393	2.393
11	Izloženosti obezbjeđene hipotekom ili fiducijom na poslovnoj nepokretnosti u Crnoj Gori koja prelazi 50% tržišne vrijednosti nepokretnosti (član 38 stav 1 tačka 2 Odluke)	8.938	899	8.039	8.039
13	Ostale izloženosti obezbjeđene nepokretnostima (koje ne ispunjavaju uslove za razvrstavanje u neku od kategorija iz člana 35, stava 1, tačka 1 i 2)	44.416	3.096	41.320	41.320
14	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji nijesu obezbjeđeni kolateralom, ukoliko izdvojene rezerve za potencijalne kreditne gubitke prelaze 20% neobezbjeđenog dijela ukupne izloženosti	3.787	3.001	785	785
15	Izloženosti ili djelovi dospjele a nenaplaćene izloženosti (duže od 90 dana) koji su obezbjeđeni nepokretnostima iz člana 35 stav 1 tačka 1 i 2 Odluke umanjenim za rezervacije za potencijalne gubitke (član 42 stav 3 Odluke)	695	65	630	630
20	Izloženosti u vidu udjela u kapitalu investicionih fondova za koje banka ne koristi rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije (član 52 stav 1 tačka 2 Odluke)	1.651	20	1.631	1.631
21	Učesće u kapitalu drugih pravnih lica i ostalim kapitalnim ulaganjima, isključujući ulaganja koja predstavljaju odbitnu stavku pri izračunavanju sopstvenih sredstava banke (član 58 Odluke)	5.950	119	5.831	5.831
22	Materijalna imovina (zemljište, zgrade, oprema, avansi za materijalnu imovinu i materijalnu imovinu u pripremi) (član 62 Odluke)	6.214	0	6.214	6.214
23	Izloženosti za koje drugim odredbama ove odluke nije propisan način primjene pondera rizika član 63 Odluke)	23.258	1.065	22.192	22.192
Ponder 150%					
9	Izloženost prema privrednim društvima za koje banka koristi kreditni rejting utvrđen od strane priznate eksterne institucije sa stepenom kreditnog kvaliteta 5 ili 6	1.503	59	1.444	2.166
11	Visokorizične izloženosti u skladu sa članom 43 i 44 Odluke	1.752	551	1.200	1.800
Ponder 350%					
1	Izloženosti pozicija u sekuritizaciji sa stepenom kreditnog kvaliteta 4 (član 154 Odluke)			0	0
UKUPNO PONDERISANA BILANSNA AKTIVA					
		567.647	20.339	537.308	203.998

11. Trajna ulaganja u kapital drugih pravnih lica

Shodno Strategiji upravljanja rizicima, Banka može vršiti investiranja u dužničke hartije od vrijednosti, kao i vlasničke hartije od vrijednosti koje se kotiraju na berzi, odnosno akcije pravnih lica koja se bave finansijskom ili nefinansijskom djelatnošću za koje se procijeni da Banka po osnovu investicija u vlasničke hartije od vrijednosti, može ostvariti prinose uz prihvatljiv nivo rizika. Investiciona aktivnost, usmjerena na podizanje efikasnosti upravljanja sredstvima, prihvatljiva je i poželjna uz minimiziranje rizika iz tih aktivnosti.

S obzirom na navedeno, Banka u svom portfoliju ima vlasničke i dužničke hartije od vrijednosti.

Struktura ulaganja na dan 31.12.2020.

(u '000 EUR)

Vlasničke hartije od vrijednosti	7.602
Dužničke hartije od vrijednosti	121.656

Podjela HOV po regionima na 31.12.2020.

Naziv države	Iznos
CRNA GORA	85.566.063
LUKSEMBURG	7.654.457
HRVATSKA	4.336.855
HOLANDIJA	4.207.153
NJEMAČKA	2.702.398
SRBIJA	2.079.691
RUMUNIJA	2.078.932
RUSIJA	1.918.035
ŠPANIJA	1.625.949
MADJARSKA	1.619.178
ITALIJA	1.578.177
SJEDINJENE AMERICKE DRZAVE	1.565.173
FRANCUSKA	1.562.421
ČEŠKA REPUBLIKA	1.388.730
TURSKA	1.167.060
POLJSKA	1.071.238
MAKEDONIJA	1.039.425
IRSKA	1.025.652
MESIKO	1.008.247
MAROKO	612.865
SLOVAČKA	454.871
KATAR	452.471
UJEDINJENO KRALJEVSTVO	442.284
JAPAN	439.202
OMAN	417.172
BUGARSKA	318.353
AUSTRIJA	287.691
UKRAJINA	200.041
AZERBEJDŽAN	180.796
GRUZIJA	165.618
BOSNA I HERCEGOVINA	86.813
BELGIJA	4.665
Ukupno	129.257.674

Sva sredstva i obaveze koja se vrednuju po fer vrijednosti ili čija se fer vrijednost objelodanjuje u finansijskim iskazima klasifikovana su u tri nivoa hijerarhije fer vrijednosti:

- Nivo 1 - Kotirane tržišne cijene (nekorigovane) na aktivnom tržištu za istovjetna sredstva ili obaveze
- Nivo 2 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje je najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti direktno ili indirektno uočljiv
- Nivo 3 - Korišćenje tehnike vrednovanja za koje najniži nivo ulaznog podatka značajnog za utvrđivanje fer vrijednosti nije uočljiv

Procijenjena fer vrijednost finansijskih instrumenata, prema hijerarhiji fer vrijednosti, data je u narednoj tabeli:

31.12.2020.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva				
-po fer vrednosti kroz ostali rezultat	119.949	5.950	2.251	128.150
-po fer vrednosti kroz bilans uspeha				
Ukupno	119.949	5.950	2.251	128.150

12. Izloženost riziku kamatne stope iz bankarske knjige

I. Priroda rizika kamatne stope i ključne pretpostavke korišćene za mjerenje izloženosti riziku kamatne stope koji ne proizilazi iz trgovačkih aktivnosti banke

U uslovima deregulacije bankarskog poslovanja i dinamičnih promjena u bankarskom okruženju, kamatne stope banke se često mijenjaju i usklađuju sa novonastalim uslovima poslovanja banke. To se odnosi kako na aktivne tako i na pasivne kamatne stope.

Mogućnost promjene kamatnih stopa je bitna karakteristika poslovne politike Banke i ključni faktor uspješnog poslovanja banke. Od obima i strukture produktivne aktive banke i visine aktivnih kamatnih stopa zavisi nivo ukupnog prihoda banke, dok su rashodi primarno determinisani visinom pasivnih kamatnih stopa i strukturom pasive.

Razlika između ukupnih prihoda i rashoda od kamata predstavlja neto kamatni prihod banke.

Politika kamatnih stopa se formira u skladu sa poslovnom strategijom Banke, strategijom procenta ostvarenja prihoda od kamatne stope u ukupnim prihodima i procenta kamatnih rashoda u ukupnim rashodima Banke. Definisanjem učešća neto kamatnih prihoda u ukupnim prihodima, Banka kroz biznis plan i projekcije bilansa stanja, bilansa uspjeha i novčanih tokova u dugom roku, formira svoju strategiju i politiku kamatnih stopa.

Obzirom da banka vrši ročnu transformaciju depozita iz kratkoročnih izvora u dugoročne plasmane, mora voditi računa o horizontalnoj ravnoteži u bilansu stanja: da se varijabilni izvori plasiraju u varijabilne plasmane, da se fiksni izvori plasiraju u fiksne plasmane, te da se eventualni neusklađenosti ispravljaju tehnikama „hedžinga“. Na operativnom nivou treba koristiti informacije i predviđanja kretanja inflacije, tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu (lokalnom, regionalnom i međunarodnom) i koristiti eventualne prostore (otvorene pozicije) za stvaranje dodatnih prihoda kroz pravilno operativno pozicioniranje Banke.

Banka preko ALCO komiteta prati ostvarivanje strategije i ove politike, prati da se ne daju dugoročni plasmani sa fiksnim kamatnim stopama koji se vezuju za kratkoročne izvore (obezbjeđuje ročnu usklađenost), da se premija rizika uključuje u aktivnu kamatnu stopu na plasmane u skladu sa rejtingom klijenta i da se vremenska dimenzija ima u vidu prilikom formiranja kamatne stope.

Faktori rizika od kojih zavisi tržišno formiranje kamatnih stopa su:

1. premija rizika
2. ročna transformacija sredstava
3. plasman u Hartije od vrijednosti
4. nekamatonosna pasiva
5. veličina banke
6. intenzitet konkurencije
7. struktura plasmana i depozita
8. pozicija na tržištu novca
9. preferencija komitenata
10. tendencija kretanja kamatnih stopa na tržištu
11. nivo referentne kamatne stope dostupne Banci
12. nivo kamatne stope na među-bankarskom tržištu
13. elementi konkurentnosti
14. predviđanje inflacionih trendova
15. stopa obavezne rezerve na depozite

Prema vrsti uzroka rizika kamatne stope, možemo ih podijeliti na sledeće kategorije:

- Rizik ročne neusklađenosti
- Rizik krive prinosa
- Rizik osnovice (referentnih kamatnih stopa, fiksnih i varijabilnih) i
- Rizika opcije (prijevremenog vraćanja plasmana ili povlačenja depozita)

II. Promjene ekonomske vrijednosti, dobiti ili drugog relevantnog mjerila koje koriste zaposleni u banci, zaduženi za mjerenje, praćenje i upravljanje rizikom kamatne stope, a koje su nastale zbog promjena kamatnih stopa u skladu sa korišćenim metodama za izračunavanje kamatnog rizika, raščlanjeno po valutama

ALCO, minimalno jedanput mjesečno, na svojim sjednicama razmatra rizik kamatne stope iz bankarske knjige, praćenjem mjesečno ostvarenih prihoda i rashoda i odnos sa planom za tu godinu (biznis planom), posmatra mjesečno obračunatu maržu na aktivnoj i pasivnoj strani bilansa stanja poredi ih i posmatra kamatnu maržu. Takođe konvertuje kamate na godišnjem nivou, poredi kamatonosnu aktivu i pasivu i dinamiku kretanja u vremenskom periodu od godinu dana. ALCO prati i mjesečno ostvarene prihode i rashode, poredi ih sa planiranim i prati u dužem vremenskom periodu (od najmanje godinu dana).

Takođe, prati se izloženost Banke na promjene u kamatnim stopama, primjenom standardizovanog šoka od 200 b.p. i uticaj na bilans uspjeha. Praćenje se vrši na osnovu GAP analiza i uticaja na bilans uspjeha za sve valute na konsolidovanoj osnovi kao i na nivou pojedinačnih značajnijih valuta. GAP analiza obuhvata vremenske okvire za raspoređivanje stavki bilansa stanja: 1-30 dana, 31-90 dana, 91-180 dana, 181 -365 dana, preko 1 godine.

Pored GAP analize, koristi se i GAP –trajanja kako bi se pratila i potencijalna promjena svih vrijednosti budućih aktivnih i pasivnih gotovinskih tokova Banke osjetljivih na kamatni rizik čija razlika predstavlja „ekonomsku vrijednost kapitala“ Banke ili EVE (Economic value of Equity). Za razliku od kamatnog GAP –a koji uzima u obzir aktivne i pasivne gotovinske tokove do jedne godine, GAP trajanja uzima u obzir sve gotovinske tokove.

Prilikom izračunavanja gap-a dospijeća, pretpostavka je da sve pozicije kamatonosno osjetljive aktive i pasive u okviru jedne zone dospijevaju istovremeno na sredini te zone.

Kako bi se izračunao uticaj postojanja GAP-a dospijeća svake od četiri vremenske zone na neto prihode od kamata do godine dana, potrebno je pomnožiti iznos GAP-a sa dijelom godine tokom kojeg GAP postoji kao i sa standardizovanim kamatnim šokom koji iznosi 0,02 (200 bps). Dio godine tokom kojeg postoji izloženost GAP-u se računa kao broj dana od sredine te vremenske zone do kraja godine, podijeljen sa brojem dana u godini. Kao primjer, za prvu zonu ova vrijednost iznosi 0,96 godina ((365-15)/365). Ukupna godišnja promjena neto prihoda od kamata do godine dana (red 14 u Tabeli 1) usled

standardizovanog kamatnog šoka se dobija kada se saberu uticaji na neto kamatni prihod u sve četiri vremenske zone.

Potreban kapital za pokriće rizika kamatne stope iz bankarske knjige se dobija kao maksimalna vrijednost godišnje promjene prihoda od kamata za posljednjih 12 mjeseci. Podaci o godišnjim promjenama prihoda od kamata se dobijaju na osnovu mjesečnih kalkulacija koje sprovodi Sektor za kontrolu rizika u domenu upravljanja rizikom kamatne stope iz bankarske knjige u skladu sa Procedurom za upravljanje rizikom kamatne stope iz bankarske knjige.

Stres testiranje se radi dopunom promjena kamatnih stopa do +/- 300 bps ili 3%. Kako Banka radi sa fiksnim kamatnim stopama i na strani aktive i na strani pasive, promjena od 3% je i više nego ekstremna uticaj za period od 12 mjeseci.

13. Sekjuritizacija

Banka nema sekjuritizacijskih transakcija i izloženosti pa stoga ne objavljujemo informacije o takvim izloženostima.

14. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

I. Politike i procesi za korišćenje bilansnog i vanbilansnog netiranja

U dijelu materijalne kreditne zaštite Banka ne koristi postupke bilansnog i vanbilansnog netiranja, Banka kod depozita i drugih kolateralna koristi jednostavne metode u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala.

II. Politike i procesi za priznavanje i upravljanje kolateralom

Kod kreditnog rizika (pored politike Banke da odobrava kredite definisane namjene) novčani tok dužnika uzima se kao primarni izvor povratka kredita, ali Banka svoje plasmane takođe osigurava i sekundarnim izvorom povrata duga tj. kolateralom.

Kolateral kao sekundarni izvor povratka duga uzima se ukoliko izostane primaran izvor povrata duga – novčani tok, a ne zato da bi se slabi kreditni zahtjev učinio prihvatljivim.

Vrste i osnovne karakteristike instrumenata osiguranja koje Banka najčešće prihvata za osiguranje svojih potraživanja, kao i osnovni kriterijum za njihovo prihvatanje definisani su Pregledom kategorija obezbjeđenja – Katalogom kolateralna.

III. Opis osnovnih vrsta kolateralna kojim se banka koristi

Banka za potrebe umanjenja kreditnog rizika koristi materijalnu i nematerijalnu kreditnu zaštitu.

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod materijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolateralna:

- Nekretnine
- Depoziti
- Hartije od vrijednosti
- Polise osiguranja
- Zaloge
- Operativne instrumente osiguranja naplate potraživanja

Banka, za osiguranje svojih potraživanja, kod nematerijalnih obezbjeđenja najčešće ugovara sledeće kolateralna:

- Grancije drugih banaka koje imaju zadovoljavajući rejting

- Jemstva drugih pravnih lica
- Garancije države, jedinica lokalne i regionalne samouprave
- Jemstva drugih lica – prihvatljivih za Banku

Oblik i visina zahtijevanog kolaterala varira u zavisnosti od rejtinga dužnika, vrsti ročnosti i plasmana. Dugoročni plasmani kojima se finansiraju osnovna sredstva dužnika i/ili dugoročne stambene potrebe fizičkih lica, moraju biti osigurane hipotekom na nepokretnosti (ima). Poželjno je da je hipoteka u vlasništvu dužnika ali banka prihvata i da kreditni i hipotekarni dužnik su različita lica (naročito zbog rodbinskih veza u Crnoj Gori i činjenice da imovina preduzeća (npr. d.o.o.) se vode na imena fizičkih lica (vlasnika). Banka prihvata upis hipoteke I reda (osim u izuzecima gdje Banka ima više sopstvenih hipoteka ili nadležni nivo odlučivanja prihvati takav status).

IV. Glavne vrste garanata/jemaca i drugih pružalaca kreditne zaštite za kreditne derivate i njihovu sposobnost

Banka zadržava pravo da isključivo prema svojim kriterijumima odlučuje o tome da li su joj ponuđeni instrumenti osiguranja zadovoljavajući, odnosno da li će ih prihvatiti za osiguranje potraživanja, obzirom na njihovu vrijednost, naplativost i dokumentovanost.

Pravila za osiguranje potraživanja Banke definišu osnovne kriterijume na kojima se bazira procjena vrijednosti kolaterala, u zavisnosti od instrumenta osiguranja ponuđenog za obezbjeđenje potraživanja, Banke, prvenstveno s aspekta pravnog legaliteta, tržišne vrijednosti, odnosno brzine utrživosti instrumenta osiguranja, uključujući i postupak za pravnu realizaciju kolateralnog pokrića, kao i postupke koji se primjenjuju u slučaju promjene vrijednosti kolaterala, s aspekta njezine naplativosti, odnosno raspoloživosti i dokumentovanosti.

U procesu utvrđivanja vrijednosti kolaterala koristi se procjena od strane nezavisnog procjenitelja, dokumentovana na jasan i transparentan način izvještajem o procjeni i predstavlja osnov za prihvatanje ponuđenog instrumenta osiguranja (ukoliko procedurom ili katalogom kolaterala nije drugačije definisano).

V. Informacije o koncentracijama tržišnog i kreditnog rizika u okviru primijenjenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika

Banka će za osiguranje svojih potraživanja prihvatati samo lako utržive instrumente osiguranja, vrijednost koja je tokom vremena stabilna. Ovo znači da se naplata duga, u slučaju potrebe za realizacijom kolaterala, kod pojave negativnih trendova bilo u servisiranju obaveza prema Banci, bilo u finansijskoj poziciji dužnika, može dogoditi u roku koji ne ugrožava likvidnost Banke. Stepem korelacije između vrijednosti imovine koja služi kao zaštita i kreditne sposobnosti dužnika ne smije biti izražena (vrijednost kolaterala ne smije biti vezana za kreditnu sposobnost dužnika).

Banka prati i nivo koncentracije kolaterala i radi na smanjenju/eliminaciji neželjene koncentracije rizika u kreditnom portfoliju. Kao mjere smanjenja koncentracije možemo nabrojati: naplata kredita po planu dospjeća, uzimanje prvoklasnih kolaterala, uzimanje odnosa kolateral: kredit iznad 1 itd.